

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ**

**ΑΡΙΘΜΟΣ ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΗΣ : 447 / 2013
ΤΟ ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ
ΤΜΗΜΑ ΣΤ΄**

Συνεδρίαση της 3^{ης} Δεκεμβρίου 2013

Σύνθεση :

Προεδρεύων : Ιωάννης Διονυσόπουλος, Νομικός Σύμβουλος του Κράτους, αρχαιότερος των Νομικών Συμβούλων του Τμήματος, λόγω κωλύματος του Προέδρου του Στ΄ Τμήματος Πέτρου Τριανταφυλλίδη, Αντιπροέδρου του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους,

Μέλη : Νικόλαος Μουδάτσος, Παρασκευάς Βαρελάς, Σπυρίδων Παπαγιαννόπουλος, Κωνσταντίνος Γεωργάκης, Ανδρέας Ανδρουλιδάκης, Κουήν-Τακουή Χουρμουζιάν, Νικόλαος Δασκαλαντωνάκης, Αγγελική Καστανά Νομικοί Σύμβουλοι του Κράτους.

Εισηγητής : Ιωάννης Διονυσόπουλος.

Αριθμ. Πρωτ.: Το υπ΄ αριθμ. Γ51/1/14-11-2013 Ερώτημα του Διοικητή του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ.

Περίληψη Ερωτήματος : Αν από τις υπάρχουσες διατάξεις τεκμαίρεται η μεταβίβαση αρμοδιοτήτων του Διοικητή του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ στους Υποδιοικητές του Ιδρύματος σχετικά με θέματα των Διευθύνσεων της Διοίκησης του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ με απόφασή του, παρότι δεν προβλέπεται από ρητή διάταξη νόμου.

Επί του τεθέντος ερωτήματος το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους γνωμοδότησε ως ακολούθως :

I. Νομικό Πλαίσιο Ανάλυση

A. Στον ν. 2690/1999 «Κώδικας Διοικητικής Διαδικασίας» ορίζεται στο άρθρο 9 με τίτλο « Μεταβίβαση αρμοδιοτήτων των διοικητικών οργάνων-εξουσιοδότηση των διοικητικών οργάνων προς υπογραφή» στην παρ. 2 ότι :

«Το αρμόδιο διοικητικό όργανο, αν τούτο προβλέπεται από τις σχετικές διατάξεις, μπορεί, με κανονιστική πράξη του, να μεταβιβάσει την αρμοδιότητά του. Στην περίπτωση αυτή, η αρμοδιότητα ασκείται αποκλειστικά από το όργανο στο οποίο μεταβιβάστηκε, εκτός αν οι σχετικές διατάξεις ορίζουν ότι, παράλληλα μπορεί να ασκείται και από το όργανο που τη μεταβίβασε».

B. Στο νδ. 2698/1953 «Περί ΙΚΑ-Διοίκηση-πόροι-προσλήψεις-συντάξεις κλπ» ορίζεται στο άρθρο 4 παρ. 1 εδ. ιδ', όπως το εδάφιο αυτό αντικαταστάθηκε με το άρθρο 8 του ν. 3210/1957, ότι :

« Ο Διοικητής είναι το ανώτατον διοικητικόν όργανον του Ιδρύματος και το εκτελεστικόν τοιούτων των σχετικών νόμων, κανονισμών και αποφάσεων του Δ.Σ έχει δε δικαίωμα να αποφασίζει επί παντός ζητήματος όπερ κατ' άλλας διατάξεις του παρόντος δεν υπήχθη ρητώς εις την αρμοδιότητα του Διοικητικού Συμβουλίου», (ιδία α).....ιδ) αναθέτει δι' αποφάσεώς του απεριορίστως ανακλητής, τινάς των ως άνω αρμοδιοτήτων του εις Συμβούλια ή επιτροπάς του Ιδρύματος ή εις ανωτέρους υπαλλήλους ή Διευθυντάς Υπ/των. Ομοίως δι' αποφάσεώς του, πάντοτε ανακλητής, αναθέτει αρμοδιότητας αυτού εις τον κατά την παρ. 6 του άρθρου 5 αναπληρωτήν του, άς ασκεί ούτος και παρόντος και μη κωλυομένου του Διοικητού.»

και στο άρθρο 5 παρ. 6 ότι :

« Τον Διοικητήν απόντα ή κωλυόμενο αναπληροί έν εκ των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου της τάξεως των επιστημόνων οριζόμενον δι' αποφάσεως του Υπουργού Εργασίας μετά σύμφωνο γνώμην του Διοικητού...».

Γ. Στο ν.δ 3710/1957 « Θέματα διοικήσεως και ελέγχου ΙΚΑ κλπ » ορίζεται στο άρθρο 3 ότι :

« Δια Β. διατάγματος δύναται να συσταθή παρά τω ΙΚΑ θέσις Υποδιοικητού, όστις αναπληροί τον Διοικητήν απόντα ή κωλυόμενον εις όλα αυτού τα καθήκοντα (Διοικητού και Προέδρου του Δ.Σ). Δια του ιδίου β. διατάγματος καθορισθήσονται ο

τρόπος διορισμού και απολύσεως αυτού, ο μισθός και τα καθήκοντα του Υποδιοικητού. Αμα τη εκδόσει του ως άνω β. διατάγματος καταργείται το άρθρο 5 και 6 του ν.δ 2698/1953.».

Δ. Με το άρθρο μόνο παρ. 1 του από 11-7-1957 β. διατάγματος (ΦΕΚ Α 125) ορίζεται ότι :

« Συνιστάται παρά τω ΙΚΑ θέσις υποδιοικητού. Ο Υποδιοικητής αναπληροί τον Διοικητήν ελλείποντα , απόντα ή κωλυόμενον εις πάντα αυτού τα καθήκοντα (Διοικητού και Προέδρου Δ.Σ)».

Ε .1. Με το άρθρο 15 του ν. 1573/1985 συστήθηκε δεύτερη θέση υποδιοικητή στο ΙΚΑ και θέση Υποδιοικητή στο ΟΓΑ και ορίσθηκε στην παρ. 2 ότι :

« Με αποφάσεις των διοικητών του ΙΚΑ και ΟΓΑ κατανέμονται μεταξύ των δύο Υποδιοικητών προκειμένου για το ΙΚΑ και του Υποδιοικητή για τον ΟΓΑ οι αρμοδιότητες που ασκούνται από αυτούς, επίσης με τις ίδιες αποφάσεις καθορίζεται και η αναπλήρωση του ΙΚΑ και ΟΓΑ από τους υποδιοικητές».

2. Με το άρθρο 37 παρ. 4 του ν. 2676/1999 συστήθηκε στο ΙΚΑ τρίτη θέση Υποδιοικητή και στο εδ. γ της ως άνω παραγράφου ορίσθηκε ότι:

« Με απόφαση του Διοικητή του ΙΚΑ κατανέμονται μεταξύ των τριών Υποδιοικητών οι αρμοδιότητες που ασκούνται από αυτούς. Επίσης με την ίδια απόφαση καθορίζεται και η αναπλήρωση του Διοικητή του ΙΚΑ από τους Υποδιοικητές».

2. 1. Με την υπ' αριθμ. 933/1936 απόφασή του ΣΤΕ, Ολομελείας, έγινε δεκτό ότι : « Αι αρμοδιότητες εν τω δημοσίω δικαίω , σιγώντος του νόμου, δεν είναι μεταβιβασταί».

2. Το ΝΣΚ (Τμήμα Δ) με την υπ' αριθμ. 75/2007 γνωμοδότησή του γνωμοδότησε ότι : « η απόφαση..... του εκλιπόντος Διοικητή του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ περί ανάθεσης αρμοδιοτήτων στους Υποδιοικητές..... εξακολουθεί να ισχύει και μετά τον θάνατο του Διοικητή του ΙΚΑ και συνεπώς τα όργανα αυτά ασκούν «ιδίω ονόματι» τις μεταβιβασθείσες σ' αυτά αρμοδιότητες, μέχρις ότου εκδοθεί

νεώτερη ρητή ανακλητική απόφαση του νέου Διοικητή που τυχόν θα τοποθετηθεί στο Ίδρυμα.

3. Το Ανώτατο Ειδικό Δικαστήριο (ΑΕΔ) με την 9/1995 απόφασή του δέχθηκε ότι : «οι θέσεις υποδιοικητών του ΙΚΑ προβλέπονται, η μεν πρώτη (Α'Υποδιοικητής) από το β.δ 11/15-5-1957 (ΦΕΚ 125) , η δε δεύτερη (Β'Υποδιοικητής) από το άρθρο 15 του ν. 1573/ 1985 (ΦΕΚ 201). Καθένα από τα όργανα αυτά, που οι πιο πάνω διατάξεις καθώς και το άρθρο 2 π.δ 266/1989 ΦΕΚ 127) αποκαλούν υποδιοικητές, δεν είναι διοικητής του ΙΚΑ, ώστε να υπάγονται στην παρ. 1 του άρθρου 56 του Συντάγματος και στο εκεί προβλεπόμενο κώλυμα. Η τελευταία αυτή διάταξη δεν αναφέρεται σε όργανα διοίκησης αλλά μόνο στον διοικητή (και τον Πρόεδρο του διοικητικού Συμβουλίου) του Νομικού προσώπου. Ασχέτως δε της κατά νόμο ονομασίας τους, ασχέτως δηλ. ότι ο νόμος δεν τους ονομάζει διοικητές . οι υποδιοικητές του ΙΚΑ δεν έχουν αρμοδιότητες διοικητή. Το ΙΚΑ διοικούν ενόψει αρμοδιοτήτων τους, σύμφωνα με όσα εκτίθενται στην προηγούμενη σκέψη, ο διοικητής και το διοικητικό συμβούλιο του Ίδρύματος. Το γεγονός ότι ο υποδιοικητής μπορεί να αναπληρώνει τον διοικητή δεν καθιστά τον υποδιοικητή διοικητή, εφόσον μάλιστα σύμφωνα με τον νόμο και ειδικότερα το άρθρο 15 παρ. 2 του ν. 1573/1985, ο διοικητής είναι εκείνος που με απόφασή του ορίζει ένα υποδιοικητή ως αναπληρωτή του, **η εκχώρηση δε αυτής της αρμοδιότητας προς αναπλήρωση**, που κατά την έννοια της πιο πάνω διάταξης είναι ανακλητή, δεν μεταβάλλει την φύση του οργάνου, ακόμη και κατά την διάρκεια της αναπλήρωσης. Οι υποδιοικητές του ΙΚΑ έχουν τις αρμοδιότητες που τους εκχωρεί ο διοικητής σύμφωνα με το μνημονευόμενο άρθρο 15 παρ. 2 του ν. 1573 / 1985, εξαρτώμενοι από την πιο πάνω άποψη, ευθέως από τον διοικητή».

II. Ερμηνεία Υπαγωγή

Κατά την γνώμη της πλειοψηφίας που απαρτίσθηκε από τους Νομικούς Συμβούλους Π.Βαρελά, Σ. Παπαγιαννόπουλο, Κ. Γεωργάκη, Α. Ανδρουλιδάκη, Κουήν-Τακουή Χουρμουζιάν, Ν.Δασκαλαντωνάκη (ψήφοι εξη) :

Στις προεκτιθέμενες διατάξεις (I , A , Β, Γ και Ε), αρχής γενομένης από τις τοιαύτες του ν.δ 2698/1953 –δια του οποίου, άλλωστε, καταργήθηκε ο καθιερωθείς με τον α.ν 1846/1951 τρόπος διοικήσεως του ΙΚΑ (δι'επαλλήλων συλλογικών

οργάνων) και θεσπίστηκε (άρθρα 1 και 2 παρ. 1 και 4) η διοίκηση αυτού υπό του Διοικητή και του Διοικητικού Συμβουλίου – και μέχρι των νυν ισχυουσών , καθ' οσον αφορά το εξεταζόμενο θέμα , του ν. 2676/1999, γίνεται, διάκριση μεταξύ μεταβίβασης αρμοδιοτήτων και αναπλήρωσης του Διοικητή.

Ειδικότερα, στις τελευταίες (παρ. 4 του άρθρου 37 του ν. 2676/1979), με τις οποίες συστήθηκε τρίτη θέση Υποδιοικητή και κατ' επανάληψη σχεδόν των τοιούτων του άρθρου 15 του ν. 1573/1985, με τις οποίες είχε συσταθεί δεύτερη θέση Υποδιοικητή, ρητώς ορίζεται , στο μεν προτελευταίο εδάφιο, ότι με απόφαση του Διοικητή μεταβιβάζονται («*κατανέμονται*», ως εκ του αριθμού αυτών, μείζονος του ενός) στους τρεις Υποδιοικητές οι αρμοδιότητες που ασκούνται από αυτούς , στο δε τελευταίο, ότι «*Επίσης με την ίδια απόφαση καθορίζεται και η αναπλήρωση του Διοικητή από τους Υποδιοικητές*». Πρόκειται ,δηλαδή, περί ρυθμίσεων, σχετικών μεν, πλην διακριτών- αυτοτελών πραγμάτων, η μεν πρώτη αφορώσα κατανομή (μεταβίβαση) αρμοδιοτήτων και άσκηση αυτών ανεξαρτήτως αναπλήρωσης, η δε δεύτερα αναπλήρωση του Διοικητή σε περίπτωση συνδρομής σχετικού λόγου αναπλήρωσης .

Δια της τοιαύτης νομοθετικής βουλήσεως , δηλ. σύστασης ουχί μιας, αλλά και δευτέρας και τρίτης θέσεως Υποδιοικητή και μεταβίβασης σ' αυτούς αρμοδιοτήτων του Διοικητή με απόφαση του, πράγμα που γίνεται μέχρι σήμερα, επιφυλάξεως, συνεπώς, δ' αυτούς ενεργούς συμμετοχή στα πράγματα του ΙΚΑ καθ' όλη την διάρκεια της αμειβομένης θητείας τους και ουχί μόνο αναπλήρωσης του Διοικητή, αν και εις το μέτρο καθ' ο ήθελε συμβεί (τρία πρόσωπα, με κριτήριο διορισμού, κατ' άρθρο 15 παρ. 1 εδ. α' ν. 1573/1985 και 17 παρ. 4 εδ. β' του ν. 2676/1999, διοικητική πείρα και ειδική κατάρτιση σε θέματα κοινωνικής ασφαλίσεως , προς αναπλήρωση ενός), εκδηλωθείσης (βουλήσεως) εν όψει του εύρους των αρμοδιοτήτων, που κατά την κειμένη νομοθεσία (βλ. ενδ. άρθρο 4 του ν.δ. 2698/1953) έχουν ανατεθεί στον Διοικητή, διώκεται η ορθή και αποτελεσματική διαχείριση και λειτουργία ενός μεγάλου, πολύπλοκου και πολυσύνθετου ασφαλιστικού οργανισμού (βλ. Γνωμ. ΝΣΚ 75/2007, ΣτΕ / Ε.Α .49/2008, αλλά και ΑΕΔ 9/1995, η οποία, κρίνασα επί ετέρου θέματος ,δεν εδέχθη διάφορο τι ως προς το εξεταζόμενο).

Κατά την γνώμη, όμως, της μειοψηφίας που απαρτίσθηκε από τον προεδρεύοντα Νομικό Σύμβουλο Ι. Διονυσόπουλο και τον Νομικό Σύμβουλο Ν. Μουδάτσο (ψηφοί δύο) :

Από την ερμηνεία των ανωτέρω διατάξεων προκύπτει ότι δεν υφίσταται ρητή διάταξη επιτρέπουσα στον Διοικητή του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ να μεταβιβάσει τις αρμοδιότητες του στους τρεις Υποδιοικητές του Ιδρύματος. Επιτρέπεται, όμως, σε αυτόν με απόφασή του να καθορίσει την αναπλήρωσή του από τους Υποδιοικητές και να καταλείψει στους υποδιοικητές, οι οποίοι εξαρτώνται ευθέως από τον Διοικητή, τις αρμοδιότητες που ασκούνται από αυτούς όχι λόγω μεταβίβασής τους αλλά κατ' αναπλήρωσή του **(Βλ Ad hoc Ανώτατο Ειδικό Δικαστήριο 9/1995)**, πρόκειται δηλαδή περί εκχωρήσεως (ανακλητής) αρμοδιοτήτων του Διοικητή του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ προς αναπλήρωση του από τους Υποδιοικητές.

III. Συμπέρασμα

Κατόπιν των ανωτέρω στο τεθέν ερώτημα προσηύκει, κατά την πλειοψηφήσασα γνώμη του Τμήματος, η απάντηση ότι :

Με απόφαση του Διοικητή μεταβιβάζονται στους τρεις Υποδιοικητές οι αρμοδιότητες που ασκούνται από αυτούς και με την ίδια απόφαση καθορίζεται η αναπλήρωση του Διοικητή από τους Υποδιοικητές.

ΘΕΩΡΗΘΗΚΕ

Αθήνα 18 Δεκεμβρίου 2013

Ο ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΣΤ. ΝΕΚ.

Ιωάννης Σ. Διονυσόπουλος
Νομικός Σύμβουλος του Κράτους

Ο Εισηγητής

Ιωάννης Διονυσόπουλος